

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

10 De maledictione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

De Maledictione.

CAPVT X.

DE hoc peccato agit S. Thomas, 2. 2. *quest. 76. & Caietanus ibidem*, Sotus, Nauarrus, & Medina *loco supra citatis*.

Notandum est primò, maledictionem accipi dupliciter, vno modo, vt est conuictum iactatum in alterum, & hoc modo non est peccatum à contumelia, vel conuictio distinctum.

Secundo modo accipitur, vt est imprecatio, qua quis alteri imprecatur malum culpæ, vel pœnæ, vel naturæ. Et in hoc peccatum incidunt frequenter mulierculæ, imprecantes malum suis liberis, vel ancillis, & rustici, muliones, & agalones imprecantes malum sibi ipsis, vel iumentis.

Dubium, An maledictio sit peccatum mortale. Respondetur, ad hoc, vt sit peccatum mortale, requirit, vt ipsa imprecatio mali sit ex animo.

Secundo, vt sit ex plena deliberatione animi.

Tertiò, vt malum, quod imprecatur alteri, sit graue, quare si aliquid istorum desit, erit veniale tantum peccatum. Vnde non semper in mulierculis maledicentibus suis liberis, vel ancillis, vel in rusticis, mulionibus vel maledicentibus sibi, vel iumentis, alijs ve, est peccatum mortale; quia frequenter ex ira quadam, vel ex deprauata consuetudine maledicunt, non ex animo imprecantes malum. Item frequenter in his est imperfecta animi deliberatio. Item leuis quædam negligentia, vel inconsideratio in maledicendo.

De Iudicio temerario.

CAPVT XI.

DE hoc peccato agit S. Thomas, 2. 2. *quest. 60. art. 3. & Caietanus ibidem*, Sotus, *lib. 5. de Iustitia, quest. 4. art. 3.* Medina in sua instructione confessorum, *cap. 14. §. 17.*

Notandum est primò, iudicium temerarium esse, cum opus alterius, quod bonum, aut malum esse potest, leuibus, & non sufficientibus rationibus in malam partem determinate accipiunt. Dicitur autem temerarium iudicium; quia est sententia, quam certo statimus de facto alterius, temere, id est, sine sufficienti ratione, & causa.

Dubium, An iudicium temerarium sit peccatum contra iustitiam, an verò solum contra charitatem? Ratio dubitandi est; quia per iudicium temerarium nihil alteri auferimus. Item solo actu voluntatis interiori committitur. Item nullam inducit obligationem restituendi, quam induceret, si esset contra iustitiam; quia est sententia, quam ferimus, contra alterum absque idonea, & sufficienti ratione, & causa. Item, quia in nobis ipsis gignimus malam existimationem de proximo: cum tamen quisque apud omnes debeat esse bonæ existimationis, quando eumque manifestè malum de ipso non constat. Nec impedit, quod iudicium temerarium interiori mentis actu consummetur; quia etiam voluntas furandi, adulterandi, vel parandi homicidium est peccatum contra iustitiam, & tamen est interior mentis actus tantummodo.

Quod si obiecas, Voluntas furandi est interior actus, seu etiam inchoatum furtum, quod furto exteriori consummatur; Respondetur: etiam iudicium temerarium vltimo perficitur exteriori actu, quando sententia determinate profertur contra proximum absque idonea, vel sufficienti ratione.

Et cum secundo obiecit, iudicium temerarium nul-

lam inducere obligationem restituendi? Respondetur: si iudicium in solo interiori mentis actu consisteret, nullam inducit obligationem restitutionis, sicut nec inducit voluntas furandi, quoniam restitutionis onus non nascitur, nisi ex damno illato alteri contra iustitiam, quod per iudicium temerarium interius non fit. Si verò iudicium temerarium consistat in sententia, per verba exteriorius procedente, tunc si nulli alteri est huiusmodi sententia patefacta, nulla etiam est obligatio restitutionis; quia nihil damni est illatum. Si vero alicui est patefacta, tunc etiam non est obligatio restituendi, si solum patefacimus alijs nostrum iudicium referendo etiam indicia leuia, quibus temerè iudicamus, quoniam causa leuis est, qua temere iudicamus, & hæc leuitas causæ, & temerarium nostrum iudicium etiam alteri detecta, non sunt nata in eo non gignere malam existimationem illius, de quo temere iudicamus. Si vero alijs patefacimus nostrum iudicium, referendo malum de altero, & detrahendo, tunc erit obligatio reuocandi id, quod diximus, non ex vi iudicij temerarij, sed ex vi detractionis, hoc est, quoniam alteri detraximus, malum de eo referendo.

Dubium secundum, Quomodo peccata in temere iudicando discerni debeant? Respondetur.

Primò, esse considerandos gradus, quibus ad temerarium iudicium peruenimus.

Secundò causas, & rationes, siue indicia, & signa, ex quibus iudicamus.

Tertiò, obiecti mali gravitatem.

Si roges, qui sint gradus, ex quibus peruenitur ad temerarium iudicium? Respondetur.

Primò, est dubium, quo incipimus dubitare de opere alterius, sit ne bonum, an malum.

Secundò, est suspitio, credulitas, vel opinio, qua credimus, & opinamur, esse opus malum alterius, licet non certo, ac firmiter, sed in formidine, etiam probabiliter credendo esse bonum, aut non esse malum.

Tertiò, est iudicium, quo certo, & definitè iudicamus, & credimus esse malum alterius opus. Dubius dicitur aliquis, quando in neutram partem præbet assensum, sed suspendit, vt V. g. sumus dubij, atra sint patina, an imparia, quoniam neutri parti assentimur. Suspitio, credulitas, vel opinio est, cum ex auctoritate aliqua humana, vel aliqua coniectura probabili, aut signo, vel ratione item probabili, ita assentimus vni parti, vt etiam probabiliter credamus nos falli, & posse esse verum contrarium eius, quod credimus, & opinamur. Iudicium vero est, cum ita certo, & firmiter inclinamus in vnam partem, vt eam veram esse, certo, & determinate iudicemus.

Dubium tertium, An si Titius viderit Caium cum femina inhonesta eunte aliquò, suspicetur, credat, vel opinetur eos velle peccare, sit temerarium iudicium? Respondetur non esse temerarium iudicium; quoniam nondum certo, & firmiter statuit eos velle peccare, sed probabiliter tantum credit, aut opinatur, & consequenter etiam putat posse esse verum oppositum. Potest tamen aliunde esse peccatum mortale. Sic Caietanus, 2. 2. *quest. 60. art. 3. & Medina in sua instructione confessorum cap. 14. §. 37.* Vnde multi excusantur à iudicio temerario ex eo, quod tantum suspicantur, credunt, vel opinantur de malo alterius: non tamen certo iudicant, & statunt. Item, quando idonea sunt indicia, non est temerarium iudicium, etiam si certo iudices de malo alterius, vt si videas iunenem suspectum cum femina suspecta, in loco suspecto, & infami, & obseruantes, ne videantur ab alijs. Item, si videas virum cum femina in lecto: hæc enim, & similia indicia sunt vehementia.

Dubium quartum, An iudicium sine indicijs idoneis de defectu natalium alterius, sit peccatum mortale. V. g. si iudices sine indicijs sufficientibus de Titio, quem vides, quod sit male natus, nimirum ex adulterio, incestu, vel sacrilegio; aut, quod genus ducat ex iudaïs, vel Saracenis? Respondet Medina *loco supra citato* esse peccatum mortale.